

Szolcsányi Ákos

Dávid

Miért akkor haltak meg? Éppen akkor adódott rá alkalom, vagy én kellettem hozzá? Miért én? Saul helyére kellett új király, vagy előlem takarították el a régit? Mi volt a tervetek? Kiknek a terve? Volt terv? Vagy csak azt akartátok, hogy úgy tűnjön, mintha lenne? Ha nincs, kell, hogy legyen? Kinek kell?

Saul nem volt jó király? Vagy túlságosan az volt? Kinek a szemében? Mihez kellett ő? Én? Ő volt az első, miért nem szűnik meg vele a királyi cím is? Vagy csak a cím, és ő élhetett volna tovább, számúzve vagy csak észrevétlenül? Vagy vér nélkül semmi nem megy? De akkor ér annyit, hogy menjen? Kinek?

Majd engem is így? Mikor? Bánnám? Félek? Mennyire? Ellene tegyek, vagy szervezzem én? Hogy megússzam, vagy hogy jutalmam legyen a szabadság, hogy én teszem? De mit számít az már akkor? Saul tett bármit is? Ellene, vagy azért, hogy megtörténjen? Tudva? Akarva is? Ha tudnám, hogy ő csinálta, kövessem vagy kerüljem a példáját? Jól titkolta vagy ügyetlenül próbálta közölni?

Mikál miért maradt életben? Az öröömre, vagy biztosítéknak, hogy én is lecserélhető legyek? Jonatánt megkörnyékeztették a helyemre, akkor még Saul helyére? Vagy csak felmerült a neve? Vagy a rokonság eleve kizárta őt?

Miért a két történet? Hogy veszekedjenek rajta? Vagy hogy annál gyorsabban felejtsek el? Miért olyan ostoba mind a kettő? Miért, ostoba? Miért mondaná el bárki, hogy megölte a királyt? Honnan tudjuk, mit beszéltek? Miért adnának egy halott gyilkos szavára?

Miért kell ide is a lefejezés? Az ellenség bosszúja azért, amit én tettem? Miért csak az egyik történetben szerepel? Minek szolgáltatótok ki mindkét változatát egy fejnek, amit kiáshatnak, megnézhetnek, ellophatnak? Vagy elfajult a megölése, és véletlenül fejeztétek le? Lehet olyat, véletlenül? Hogyan temessük? Egyáltalán, mi lett a testekkel? Vagy mi lesz velük?

Mi lesz velem? Ezek után vigyázzak jobban, vagy szabaduljak el? Kötelességtudatból gátlástalan? Eddig mit vontam meg magamtól? Meg lehet szokni a bele se gondolást? Eddig belegondoltam volna? Ha elengedem magam, az Ő akarata lesz világosabb, vagy csak, mint egy terv, megvalósul egy bűnlajstrom? És ha mindkettő? Hogyan vigyázzak jobban, kire figyeljek? Rád? Őrá? Aki titeket képvisel? Kinek higgyem el?

Maradjak, ahogy eddig? Az milyen volt? Kell ezt tudni? Tudom nem tudni, legalább azt, hogy valami tudnom kéne? És ha semmiről nem döntök? Mit jelent, hogy döntök? Valami másnak nem fogok megfelelni? Mit számít az? És ha úgy folytatom, ahogy eddig? Hogy? Ha belenyúlok, azzal kierőszakolok valamit a helyéről, vagy épphogy erőszakkal tartok vissza egy változást? Akármelyik lehet nem igazi, csak mert akarom? Lehet bármi igazit akarni?

Milyen lesz újra Míkállal? Ő most cinkos, áldozat vagy vádló? Lehetünk ketten valami ugyanaz? Mindegy, mi, csak ketten? Vagy most már könnyebb lenne mással? Egyedül? Folytassam vele? Miért? Miért ne?

Két vagy három éjjel kérdezősködtem így. Elképzelttem őket leírva, a görbe ívű írásjelek tetszetek, azokat nézegettem, amikor már úgy éreztem, tudnék aludni. Aztán korán találtam válaszokat, már napkelte után nem sokkal. Persze a kérdések után rögtön megvoltak, de túl sok, és jórészt nem is tetszetek. Az igen, hogy ezt a tegnapi nem kéne folytatni, vagy elfajulni hagyni. Nektek se vagyok hasznos, ha csak úgy kivégeztetek bárkit, beletompulok, mindegy lesz, az meg nektek is kell, hogy ne legyen mindegy. Az eddigieket, Góliátot, Míkált, Sault, Jonatánt egybevetve jobban megérte, mintha végig mindegy lett volna, így inkább később se legyen mindegy, éreztem, mint aki megszereti, amire fogadott.

Mondjuk, Míkálnak azt ajánlottátok, hogy az esküvővel mentheti meg Sault, így csaptátok be, mert pont ez tette lehetővé, hogy megöljétek az apját. Én csak egy kellék voltam, ő pedig nagylelkű, amikor nem tudta, hogy figyelem, akkor is az volt, szóval megleszünk, amíg nem kérek bocsánatot vagy nem érez rajtam szégyent. Így maradhatok kellék, biztosíték helyett bűnös, jó az neki, ha én, akkor nem ő. Gondolom, Jonatánt szóba se hoztátok neki, Míkál pedig tudott eleget, vagy legalábbis félt eléggé, hogy ő se. Ezt se kell megbocsátania magának, és nekem se kell, ha nem adok rá alkalmat. Nem, Míkállal nem lesz baj. Majd óvatosan nyúlok hozzá, vagy sehogy, pár napig. Sok kedvem amúgy sincs most hozzá. Ha majd újra igazából beszélünk, eleinte talán csak célozhatnak a dologra, hogy csúnyának ne érezze magát.

Magammal volt a legkevesebb dolgom, sütött a nap, tanultam, ebédnél gyengéden egyre többet hagytam meg Míkál maradék ételéből, nem kérdeztem, de válaszoltam mindenre, esténként a saját kérdéseimmel játszottam, hányat tudok leírva elképzelni egyszerre, melyik szép, egyre könnyebben volt szép bármelyik. Napközben egyre kevesebb levelet, verset vagy törvényt kellett külön felolvasni, örültem, hogy el tudom olvasni őket, ezzel az örömmel írtam is alá mindet. Gyors, változékony napok voltak, nem is tudom, hány. Azt sem, már lassultak-e, amikor egy reggel Ammál a napi írásgyakorlat előtt meghozta a hírt, hogy meghaltál. Igen, értem. Nagy az Úr, kicsi az ember, igen. Mire elfogytak a mondásai, amiket hiánytalanul visszhangoztam, kitaláltam, hogy közömbös leszek, sok a teendőm, aztán az is lettem, ha tényleg az Ő nevében tettél mindent, azért, ha meg nem, akkor én sem tartozom hálával vagy bánattal neked, vagy színleléssel magamnak, hiszen így ki kérné rajtam számon?

Kevesebb írással volt dolgom aznap. Akkor már egy ideje kevesebbel, de azt gondoltam, én jöttem bele az uralkodásba. Lassan elérek oda, biztattam magam, hogy egy délelőtt végzek mindennel, és délután kimehetek a kertbe csak úgy. Vagy el, a földre, amely, ha jól értem, az enyém. Meglátogatok más uralkodókat, hogy lássam, hogyan csinálják. Ezeket a terveket aztán elejtettem, gyerekesnek tűntek ahhoz képest, amire gondoltam. Egyre kíváncsibban, készen, hogy visszakérdezzek, Ammánál, vagy bárkinél, aki válaszol, hogy honnan jönnek az írások. Ki találja ki a betlehemi kapuvám mértékét, az Őt dicsérő énekeket, a haldoklók különfektetésének a rendjét. Nem említette, hogy a haláloddal változna a napi ügymenet, és valamennyire az is igaz, hogy én jöttem bele az olvasásba, írásba. Miért, miért, forgattam zárt ajkaim mögött a szót, várva az alkalmat, hogy elengedhessem, mint vendégség után egy fingot, belefeledkezve az elképzelt könnyűségbe.

Pár nappal később lehetett. Egy rabbi büntetését kellett jóváhagynom, kezdettől nem értettem, hogy miért nekem, talán a kényes, de veszélytelen ügyek folytak erre

tovább a haláloddal, vagy csak ez az egy. A rabbi József történetét olvasta fel egy faluban, a nevét soha nem hallottam, káromlásig menő szabadossággal. Az ítélet szerint Benjámint rabságát hosszú percek át részletezte, míg József kínzó kételyei tömör könyörtelenséget érdemeltek, nem többet. Rögtön együttéreztem, először nem is tudom, kivel. Aztán Benjáminnal, a rabbival, kettejükkel szemben József és a bíra voltak az ellenszenvesek, néztem a tanácsos árnyékát és az enyémet, hogy látni is kettőt lássak. Aztán az érdekeimre gondoltam, a rendre, a király rendjére, és a bíra és József szemével láttam a történeteket. Aztán azok voltak fontosak, akik élnek, a bíra és a rabbi. Mint egy szerelmes kezéből a letépett szirmok, hullottak a szereplők, végül én, aki most visszakérdez. Pontosan mit mondott, dűnnyögtem magam elé, halkán, az írásnak. – Józsefről, hogy azt gyötörte, aki a testvéreinek a legkedvesebb, ahelyett, aki megérdemelné, vagy akár akit ő maga a legjobban gyűlöl, idézte a káromlót a bíra. Bár az volt a szándéka, hogy leleplezze a Benjámint-kultusszal gyanúsított rabbit, én akkor már mindvégig Józsefet láttam magam előtt, arcán a kútban érlelt csöndet, karjait, ahogy kaszálnak a bőséges vízben, hátha talál algát, hínárt vagy bármit, amit addig nem evett meg, míg végül leszokott az undor és gyűlölet ízlelgetéséről, megadva magát a helyüknek, belátva, talán már Egyiptomban, hogy az alap kész, jöhetnek a falak, aztán amikor már befejezve a mű, a valószerűtlen bosszú, majd a képtelen, de otthonos engesztelés, a közepén vele, aki mindvégig hallgat és kitart, nősen, gyerekekkel, akik nyelvét nem is ismerik. Negyedórát szót Benjámintól, hangsúlyozta az ítélet, és alig pár szót Józsefről, vázolta útját gyötrelemtől gyűlöletig. Legszívesebben visszazóltam volna neki, hány perce látom magam előtt Józsefet, míg Benjámintól csak a kínzásra képzett rabnők az érdekesek, ahogy könyörtelen, ingerlő játékaikkal felizgatják, aztán megveretik, bűnös és vakító színpompában. Másfelől a bíra sem volt ott, két tanú szavaira építette az egészet, egyikük becsületes bőrcserző, a másik egy földműves fia. Honnan tudja, hogy nem hazudtak, vagy tévednek, milyen sorrendben vallottak, ha ők jelentették fel, hogyan lehetnének pártatlanok?

– Ezt nem írom alá, mondtam a tanácsosnak, kíváncsian, hogy most mi lesz. Éreztem, hogy a végén szégyellni fogom magam, de tudtam, hogy csak a végén, és addig a levegő is könnyebben járt be az orromon, szinte kísértésbe estem, hogy a számat is megfürdessem benne, mohón és odaadón, amíg lehet. – Melyiket? A józsefeset? Igen, az nekem is tetszett. Ráér, meglátjuk, mi lesz – felelte egykedvűen, de mégis, mintha érvénytelenítette volna a felfedezésemet. Ráadásul meg se lepődött. Aláírhatnám a végzést és megbüntethetném a bírát is, akkor megint egyedül maradhatnék, gondoltam, de az aláírásra váró irat kikerült a kezemből, mint egy leejtett gyümölcs, amiért már elindult a szolga, hogy feltakarítsa, már nem nyúlhattam utána. A többi írás egyszerű volt, ugyanazzal a kezelhető undorral írtam alá őket, amellyel a tanácsos hangját is hamar megszoktam újra. Kicsivel talán elevebb voltam, többet kérdeztem, barátságosan, talán azért, hogy a József-ítélet elutasítása ne legyen olyan feltűnő. Ne érezze, milyen fontos nekem.

A felmentésért két vagy három súlyosabb esettel együtt kellett volna visszautasítanom. Aztán alkudozni róluk, észrevétlen hangsúlyokkal keresztülvinni, megsértődni, hogy csak ezt, és végül egyedül elmosolyodni, ahogy mostanában mosolygok, amikor elképzelem, hogy hallasz: mondom, mondom, és te már nem felelhetsz, senki nem tudja, hogy ezen mosolygok, hiszen a mosolyt sem látják, a hálószoba sarkába állok,

ahol a két fal találkozik, oda tartom az orrom, és a számat mosolyra húzva nekifeszítem az arcom a hideg kőnek, jobbra és balra. Próbálom mindig ugyanoda, talán, mire végzek mindezzel, nyomot is hagyok, olyat, mint egy húgyfolt, szemmagasságban, talán akkor hagyom abba, amikor először veszi észre valaki. Akkor, az enyhített feddés kiharcolásakor lettem kicsinyes, már ha tarthatja magát valaki igazán annak, és nem zsugorodnak vele a szavai, úgy, hogy észre sem veszi.

Ammál az elutasítás utáni délelőttön kihallgatásra jelentkezett. – Természetesen, mondta, a király bármilyen döntést elutasíthat, és ő, Ammál, az utolsó, aki vallási ügyekkel foglalkozik. Megsemmisíti az ítéletet, tette hozzá, pont akkor, amikor ellenvetést kellett volna tennie. Vártam a csapdát vagy, hogy mondjon egy árat, akár csak egy szót, ami illett volna hozzá, gyűrött ruhájához, gúnyos hunyorításához, ami mindig csak addig tartott, hogy ne tudjam, velem kacsint-e össze a beszéd komoly tárgya fölött, vagy engem néz le annyira, hogy titkolni se akarja a fölényét. De semmi. Mintha az egész szégyent, hogy a hadsereg parancsnokának hazug spiclik és lényegtelen írásmagyarázók ügyeit kell megsemmisítenie, rajtam hagyná, annyira, hogy még csak sugallni sem hajlandó mást, mint egyébként. Ha úgy veszem, megadta az esélyt arra, hogy valójában nem sugall semmit, hogy én gondolom túl, hogy ilyenek a katonák, hogy nem is ad semmilyen esélyt, egyszerűen csak segít a királyának, mint egy hűséges alárendelt. Megszólalni volt a legnehezebb, abban már benne volt az összes lehetőség elfogadása, utána legfeljebb sértett lehettem, és ijedt. Ezen belül már jobban csináltam, nyersen, estére ezzel a szóval vigasztaltam magam, amikor megint a fürdőben nyúltam magamhoz, elégtétellel, mintha mosdana benne más, akit így titokban bemocskolok. Nyersen, mint egy tanulékony, de tapasztalatlan király, rendben, helyeseltem, amit meg akartam parancsolni. Nyersen, gondoltam a medence fölött, egyszerre voltam telt és üres, mint a fénytelen foltjaimat úsztató víz, ahogy veszélytelenül ringott, legalább kézfejnnyivel a perem alatt.

Tervezetlenül és simán tettem meg, szinte szavak nélkül, közben sem gondoltam semmit, amit ki lehetett volna mondani. Most, hogy csak szavaim vannak, és azokból is csak az ér bármit, amit hallasz, erről is azt halld először, hazudok, most megint máshogy, hazudok, mint a mesék, ahol beszélnek az állatok vagy mint aki álmodt. Egy nap erős szél fúj, és nyitva hagytam az ablakokat a teremben, pedig nem öltöztem fel megfelelően, ajánlgatták is a melegebb ruhát, hogy becsukják az ablakokat, majd az orvost, amikor már tüsszögtem, de egyre dühösebben utasítottam vissza őket, különösen, amikor a tüsszentések előtt eltorzult az arcom, védtelen volt és gyerekes, majd neveléses, ahogy legvégül az államig csapódott rajta a takony. A következő iratba töröltem, és átadtam az aznapi intézőnek, fiatal volt, nálam nem sokkal idősebb, tűnődhetett, ez most akkor jóváhagyó aláírás vagy elutasítás volt-e, de nem élveztem a kételyét, ahogy nem nevetünk egy már ismert viccen sem. Hirtelen eszembe jutott, hogy mondhatnám, beteg vagyok, és akkor mára vége. Meg kellett várnom, amíg elmúlik az öröm, hogy meggyőzőbb legyen, még ha tudják is, nem bánom, ha magamra hagynak. Még ha egyébként tényleg meg is fáztam, azért fontos, hogy becsületesen hazudjak. Nemsokára egyedül maradtam, azt mondtam, beteg vagyok, majd hirtelen, hogy lefekszem. Közben azon gondolkodtam, ezzel is a beteg szerepének tartozom-e, vagy tényleg kedvem van lefeküdni, és ha igen,

tényleg beteg vagyok-e. Megkísértett, hogy hazugnak és betegnek is tartsam magam egyszerre, pont azért, mert nem lehet, ha egyszer azt mondtam, beteg vagyok.

Az ágyban ott feküdt Mikál. Nem lepett meg, mert nem tudtam, hol máshol kéne lennie ilyentájt, és amióta velem, azaz egyedül maradt, sokat forgolódott éjjelente. Most alussza ki az éjszakát, mosolyogtam, és mintha a teste is helyeselt volna, az alvók egyenletesen lassú mozdulatával karjai és lábai közé gyúrta a pokrócot, ahogy oldalt fordult, háttal felém. Hívogatóan szép volt az ív hirtelen esése csípő és derék között, eszembe jutott, hogy úgy legyek vele, hogy fel sem ébred, és még valami, ami lehetetlen, de ahhoz elég volt, hogy magamhoz már ne keljen nyúlnom. Hozzá se bújtam, ahogy a combjára tettem a kezem, és megszorítottam, de ebben az erőben és a testem távolságában volt valami szokatlan, amitől azonnal felébredt és felém fordult. Ahogy a szemembe nézett, annyit láttam, hogy nem volt riadt, csak teljesen éber, viszont látott mindent. Mint egy száműzött, aki csak a legszükségesebbet viszi, mondta, ne fordíts meg. Visszafordult, a könyöke körül odébb szaladt egy izom, ahogy előre megszorította a párnát. Nem állt ellen, amikor felemeltem a lábát, majd visszaengedtem, és megint máshová tettem, nem tudtam, nem figyeltem, hogy a súlya csak a súlya-e, vagy szorít is engem. Góliát jutott eszembe, az ügyetlenkedés, addig azt hittem, könnyebben ment volna, ha nincs senki körülöttem, de akkor, az ágyban sem volt könnyebb. Legalább a csönd lett volna tényleg csönd, nem az, ami volt, a legkisebb mozdulatokat is visszhangzó, egyforma zaj, amihez mégis ragaszkodtam, mert elterelte a figyelmet a lefejezésről, ami a tehetetlenségemet feledtette addig, amíg végül újra felállt, amíg megtettem, egyforma, félmély lökésekkel, mintha kiszámoltól ismételnék. Amikor tompán, majdnem észrevétlenül elélveztem, észrevettem, hogy a lábát tartó karom görcsösen fáj, végre vége, könnyebbültem meg, alhatok. Amennyire láttam, Mikál most sem sírt. Viszont magamat is becsaptam volna, ha a szemébe nézve elhittem magammal, hogy ő lenne az, aki ott van. Akkor mostantól egyedül, gondoltam, mint aki addig nem.

Mint aki egy folyónak üvölti azt, hogy csend legyen, amíg üvölt, végül is nem hallja. Persze nem történik semmi, ami feledtetné, választ adna rá vagy bármilyen köze lehetne hozzá. Mikál mellettem aludt, amikor felébredtem. Szinte mozdulatlanul lélegzett, arccal felém, nyíltan és mégis kifejezéstelenül. Mintha azért nem bujkálna, mert tényleg nincs. Napközben néhány érdektelen átiratban dicsértem az Ő nevét, fenyegettem ellenségeit. Délután majdnem történt valami, egy falu írástudója küldte meg a gyászbeszédet, amit egy oda visszavonult halász felett mondott. Minvé, a neve azonnal megtetszett, és az is, hogy a tengerről oda, a hegyek közé vonult vissza, ahonnan hirdette, hogy az embert, legalábbis azt, aki Benne hisz, nem lehet legyőzni, csak elpusztítani. Az alkalom, a gyász is azt jelenti, hogy igaza volt. Szinte tetszett, aztán megláttam az írrok háta mögött a többi aznapi iratot, a hátalérvőket és azokat is, amelyekkel végeztem, tartományi leltárnokok dicsekvő híradásait, féltékeny katonák egymást besározó rágalmait, Hozzá címzett panaszokat és hálálkodásokat, Ammál kedvetlen jegyzeteit egy-egy ügy elejére tűzve, amelyekben az elvárt kimenetelt sugallja, átlátszó bizalmatlansággal és nevetséges, még nekem is feltűnő helyesírási hibákkal, és arra gondoltam, a fordítottja sem kevésbé igaz, az ember sosem hal meg, legalábbis valaki mindig él, és az a valaki mindig veszít.